

MINISTERSTWO
KULTURY I DZIEDZICTWA NARODOWEGO
GENERALNY KONSERWATOR ZABYTKÓW

PODSEKRETARZ STANU
dr hab. prof. IH PAN Magdalena Gawin

P. A. Ostrowska
20 I 2020 r.
JK

Warszawa, 07 stycznia 2020 r.

BAK.o8o2.14.2019

Pan
Łukasz Konarzewski
Śląski Wojewódzki
Konservator Zabytków

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 89 pkt 1 i art. 90 ust. 2 pkt 6 i 7 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami¹ oraz art. 6 ust. 3 pkt 1 ustawy z dnia 15 lipca 2011 r. o kontroli w administracji rządowej² w terminie od 9 września do 4 października 2019 r. została przeprowadzona kontrola w Wojewódzkim Urzędzie Ochrony Zabytków w Katowicach, zwanym dalej *Urzędem* lub *WUOZ*, w zakresie prowadzenia nadzoru konserwatorskiego na podstawie przepisów rozdziału 4 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami w latach 2017 – 2019.

Czynności kontrolne zostały przeprowadzone na podstawie upoważnienia Generalnego Konservatora Zabytków Nr 3/U/2019 z dnia 2 września 2019 r. przez zespół kontrolny w składzie:

- Maria Pawłowska – Naczelnik Wydziału Kontroli i Nadzoru Konserwatorskiego w Departamencie Ochrony Zabytków Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego,
- Wioleta Jaskólska – główny specjalista w Wydziale Kontroli i Nadzoru Konserwatorskiego w Departamencie Ochrony Zabytków Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego,
- Andrzej Szlonzak – główny specjalista w Biurze Audytu Wewnętrznego i Kontroli Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego

w siedzibie Urzędu, przy ul. Francuskiej 12, 40-015 Katowice oraz Ministerstwie Kultury i Dziedzictwa Narodowego, zwanym dalej *MKiDN*.

Zgodnie z art. 47 w zw. z art. 46 ustawy o kontroli w administracji rządowej, przekazuję Panu Konservatorowi *Wystąpienie pokontrolne*.

Działalność Urzędu oceniono pozytywnie z zastrzeżeniami.

W wyniku analizy w 50 postępowaniach kontrolnych stwierdzono nieprawidłowości, dotyczące przede wszystkim w zakresie nieustalania podmiotów kontrolowanych, niepodejmowania stosownych działań pomimo stwierdzenia złego stanu zabytku lub podejmowania działań nieadekwatnych do ustalonego stanu faktycznego. Stwierdzono

¹ Dz. U. z 2018 r., poz. 2067, z późn. zm.

² Dz. U. Nr 185, poz. 1092, z późn. zm.

również nieprawidłowości dotyczące nieprecyzyjnych zapisów w treściach protokołów z kontroli i zaleceń pokontrolnych, co w niektórych przypadkach skutkowało brakiem możliwości ich realizacji, nie w każdej sprawie monitorowano także wykonanie nałożonych zobowiązań po przeprowadzeniu kontroli. Zastrzeżenia kontroli budzi również chaotyczny sposób prowadzenia części akt postępowań kontrolnych oraz proces planowania kontroli, w szczególności niezatwierdzanie dokumentów planistycznych przez Śląskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

I. Informacje ogólne

WUOZ jest aparatem pomocniczym Śląskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, który wykonuje w imieniu Wojewody Śląskiego zadania z zakresu ochrony zabytków określone w ustawie *o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami* oraz w przepisach odrębnych. W okresie objętym kontrolą WUOZ działał na podstawie Statutu wprowadzonego zarządzeniem nr 356/10 Wojewody Śląskiego z dnia 30 czerwca 2010 r. Szczegółową organizację oraz tryb pracy Urzędu określa Regulamin Organizacyjny zatwierdzony przez Wojewodę Śląskiego dnia 30 marca 2005 r., a następnie Regulamin Organizacyjny zatwierdzony przez Wojewodę Śląskiego dnia 12 lipca 2017 r.

W latach 2017-2019 Śląskim Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków byli: Pani Ewa Pokorska-Ożóg (do 31 stycznia 2017 r.) oraz Pan Łukasz Konarzewski (od dnia 1 lipca 2017 r. do nadal).

Zgodnie z art. 91 ust. 4 pkt 6 ustawy *o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami*, do zadań wykonywanych przez Śląskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków należy w szczególności organizowanie i prowadzenie kontroli w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami. Ponadto, w myśl regulacji zawartych w ww. ustawie, wojewódzki konserwator zabytków zobowiązany jest m.in. do sprawowania nadzoru nad prawidłowością prowadzonych badań konserwatorskich, architektonicznych, prac konserwatorskich, restauratorskich, robót budowlanych i innych działań przy zabytkach oraz badań archeologicznych, a także organizowania i prowadzenie kontroli w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami.

II. Ustalenia kontroli

1. Uregulowania wewnętrzne

Proces postępowań kontrolnych w zakresie prowadzenia nadzoru konserwatorskiego w Urzędzie regulowało zarządzenie wewnętrzne nr 37/2013 Śląskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Katowicach z dnia 30 grudnia 2013 r. *w sprawie zasad organizowania i przeprowadzania kontroli na podstawie przepisów dotyczących ochrony zabytków i opieki nad zabytkami oraz egzekucji zaleceń pokontrolnych*³. Zarządzenie określało cel procedury, zasady organizacji i przeprowadzania kontroli oraz egzekucji zaleceń pokontrolnych i stanowiska pracy uprawnione do przeprowadzania kontroli.

Kontrola stwierdziła w zbadanej procedurze brak odniesienia do aktualnych przepisów ustawy *o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami*. Dołączony do procedury wyciąg z ustawy *o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami* zawiera stan prawny na dzień 30 grudnia 2013 r. i nie był aktualizowany do dnia rozpoczęcia kontroli. Procedura nie uwzględniła również w treści zagadnienia administracyjnych kar pieniężnych (Rozdział 10A ww. ustawy) za niewykonywanie zaleceń pokontrolnych wobec czego pkt 9 *Postępowania w sprawach kontroli i egzekucji zaleceń pokontrolnych* był nieaktualny.

³ Zmienione zarządzeniem wewnętrznym nr 8/2015 Śląskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków Katowicach z dnia 3 sierpnia 2015 r. oraz zarządzeniem wewnętrznym nr 6/2019 Śląskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków Katowicach z dnia 4 września 2019 r.

Dodatkowo w badanym okresie obowiązywało zarządzenie wewnętrzne nr 36/2013 Śląskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Katowicach z dnia 30 grudnia 2013 r. w sprawie wprowadzenia wzorów sprawozdań merytorycznych oraz terminów ich przedłożenia. Zarządzenie zostało wprowadzone w celu zapewnienia skutecznego sprawowania nadzoru nad prawidłowością prowadzonych działań. Zgodnie z treścią zarządzenia wskazano stanowiska, które zobowiązane są do składania sprawozdań merytorycznych według wzorów określonych w załącznikach oraz terminy przekazania sprawozdań. Kontrola nie stwierdziła nieprawidłowości w tym zakresie.

2. Plany i sprawozdania z działalności kontrolnej

a) częściowe plany kontroli były przygotowywane na podstawie regulacji wewnętrznych WUOZ opisanych w pkt 1. Na ich podstawie każdy ze zobowiązanych pracowników miał sporządzać do dnia 31 stycznia każdego roku sprawozdanie merytoryczne za dany rok, w którym określał obiekty proponowane do kontroli. Na ich podstawie Kierownicy Delegatur przekazywali do dnia 15 lutego zbiorczy plan kontroli pracowników Delegatury. Kontrolowany wyjaśnił⁴, że w badanym okresie *Kierownicy delegatur przekazywali zbiorcze plany razem ze składanym sprawozdaniem merytorycznym (...) do 15 lutego każdego roku*. Kontrola stwierdziła, że przekazane zbiorcze plany kontroli nie posiadają typowych cech dokumentu planistycznego tj.: dat zatwierdzenia, przekazania do WUOZ w Katowicach oraz podpisania dokumentu. Na podstawie przekazanej ww. dokumentacji nie można stwierdzić, czy uregulowania wewnętrzne były przestrzegane i stosowane zgodnie z wyznaczonymi terminami.

Jednocześnie w badanym okresie w latach 2017 – 2018 nie opracowano planów kontroli dla całego Urzędu. Pierwszy zbiorczy plan kontroli dla WUOZ w Katowicach opracowano na rok 2019 i zakładał przeprowadzenie 106 kontroli. Kontrolowany wyjaśnił⁵, że *WUOZ w Katowicach opracowuje zbiorczy plan kontroli od 2018 roku (...). Wcześniej funkcjonowały niezależne plany kontroli przygotowane odrębnie przez WUOZ w Katowicach oraz jego Delegatury w Bielsku-Białej i Częstochowie*.

Na żadnym z przekazanych dokumentów planistycznych nie odnotowano formalnej akceptacji ŚWKZ. Zastrzeżenia kontroli dotyczą formy zatwierdzania dokumentacji, która nie pozwala jednoznacznie stwierdzić, czy jest to dokument oficjalny zatwierdzony z określoną datą, czy jedynie projekt dokumentu. Kolejne zastrzeżenie kontroli dotyczy braku uregulowania kwestii opracowywania zbiorczego planu kontroli na dany rok. Powoduje to dowolność jego opracowywania, w szczególności, że opracowany plan nie jest przedkładany ani do wojewody, ani do MKiDN.

b) sporządzanie sprawozdań z działalności kontrolnej ŚWKZ za lata 2017 – 2018 r. w zakresie wykazania liczby wykonanych kontroli, dotyczących ochrony zabytków i opieki nad zabytkami nie było uregulowane w przepisach wewnętrznych. Śląski Urząd Wojewódzki nie wymagał sporządzania przez Śląskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków sprawozdań w tym zakresie.

W informacji uzyskanej przez zespół kontrolny o działalności kontrolnej za lata 2017-2019⁶ podano, że na terenie Województwa Śląskiego, w badanym okresie, przeprowadzono łącznie 169 kontroli na podstawie art. 38 ustawy o *ochronie zabytków i opiece nad zabytkami*, w tym: WUOZ w Katowicach (71) 16 w 2017 r., 37 w 2018 r. i 18 w 2019 r.,

⁴ Wyjaśnienie Kontrolowanego z dnia 8 października 2019 r.

⁵ Wyjaśnienie Kontrolowanego z dnia 8 października 2019 r.

⁶ Liczba kontroli przeprowadzonych w latach 2017-2018, wykazanych w sprawozdaniach dla MKiDN, oraz kontroli przeprowadzonych do dnia 31.07.2019 sporządzona przez Kontrolowanego.

Delegatura w Bielsku-Białej (39) 16 w 2017 r., 21 w 2018 r. i 2 w 2019 r., Delegatura w Częstochowie (57) 14 w 2017 r., 25 w 2018 r. i 18 w 2019 r. Dodatkowo 2 kontrole przeprowadził Miejski Konserwator Zabytków w Chorzowie. Informację za rok 2019 sporządzono na stan 31 lipca. Z uwagi na brak regulacji wewnętrznych oraz prowadzonej sprawozdawczości na potrzeby Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego, w tym zakresie, kontrola nie była w stanie stwierdzić czy w badanym obszarze wystąpiły nieprawidłowości.

3. Postępowania kontrolne

Badaniem objęto dokumentację 50 losowo wybranych postępowań kontrolnych, przeprowadzonych przy zabytkach w 2017, 2018 i 2019 r., na podstawie art. 38 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, w tym 25 spraw prowadzonych przez WUOZ w Katowicach oraz 13 spraw prowadzonych przez Delegaturę WUOZ w Częstochowie i 12 spraw prowadzonych Delegaturę WUOZ w Bielsku-Białej.

Na podstawie dokumentacji przedstawionej do badania stwierdzono, że w wyniku 50 przeprowadzonych kontroli wydano 2 decyzje administracyjne, wystosowano 30 zaleceń pokontrolnych oraz sporządzono 2 zawiadomienia o podejrzeniu popełnienia przestępstwa lub wykroczenia. Stwierdzone w toku postępowań kontrolnych nieprawidłowości dotyczą: prowadzenia prac przy zabytkach bez pozwolenia konserwatorskiego, wymaganego na podstawie art. 36 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, niedopełnienia warunków wskazanych w pozwoleniach konserwatorskich, niewykonania uprzednio wydanych zaleceń pokontrolnych lub nakazów konserwatorskich wydanych na podstawie art. 49 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, zaniedbań właściciela zabytku oraz zniszczenia lub uszkodzenia zabytku.

W ocenionych postępowaniach kontrolnych stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. W aktach 37 (74% badanych) postępowań kontrolnych⁷ brakowało dokumentu potwierdzającego podjęcie przez organ działań w celu ustalenia danych kontrolowanej osoby fizycznej albo kierownika kontrolowanej jednostki organizacyjnej. Podkreślić należy, że dokumentacja w tym zakresie winna znajdować się we właściwych aktach spraw.

Obowiązkiem organu prowadzącego kontrolę w trybie art. 38 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, jest dokonanie ustaleń w celu określenia aktualnego kręgu stron postępowania kontrolnego. Ustalenia te powinny być potwierdzone stosowną dokumentacją dołączoną do akt sprawy.

Obowiązki nakładane na podmiot władający zabytkiem, związane z jego utrzymaniem i eksploatacją, są określane nie tylko przez przepisy prawa prywatnego, ale również przez przepisy prawa publicznego, przede wszystkim przepisy ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami. Stosownie do treści art. 5 ww. ustawy, do opieki nad zabytkiem, polegającej w szczególności na zabezpieczeniu i utrzymaniu zabytku oraz jego otoczenia w jak najlepszym stanie, a także na korzystaniu z zabytku w sposób zapewniający trwałe zachowanie jego wartości, zobowiązany jest nie tylko jego właściciel, ale również jego posiadacz. Z powyższego wynika, że do opieki nad zabytkami, w tym do

⁷ Akta spraw znak: K-NR.5180.8.2018.WP; K-PT.5180.1.2018.AS; K-NR.5180.6.2018.AP; K-NR.5180.74.2018.AP; K-NR.5180.43.2018.AO; K-NR.5180.88.2018.AO; C-NR.5180.8.2018; K-NR.5180.100.2018.AO; K-NR.5180.97.2018; C-NR.5180.16.2018; C-NR.5180.27.2018; C-NR.5180.26.2018; C-NR.5180.25.2018; C-NR.5180.21.2018; C-NR.5180.5.2018; K.5180.39.2018; K-NR.5180.46.2017; B-NR.5180.1.2018; B-NR.5180.15.2017; B-NR.5180.12.2017; B-NR.5180.2.2017; B-NR.5180.9.2017; B-NR.5180.35.2018; B-NR.5180.19.2018; B-NR.5180.19.2018; B-NR.5180.11.2018; B-NR.5180.8.2018; B-NR.5180.13.2018; B-NR.5180.5.2018; C-NR.5180.7.2017; C-NR.5180.3.2017; C-ZZ.5180.2.2017; C-ZZ.5180.4.2017; C-NR.5180.12.2017; K-NR.5180.9.2018; K-NR.5180.40.2019; K-NR.5180.1.2019.

przeprowadzenia prac konserwatorskich i robót budowlanych, zobowiązany jest szeroki krąg podmiotów władających zabytkami, posiadających tytuł prawny do korzystania z zabytku, wynikający z prawa własności, użytkowania wieczystego, trwałego zarządu albo ograniczonego prawa rzeczowego lub stosunku zobowiązaniowego.

2. W aktach 12 (24%) postępowań kontrolnych⁸ brakowało dokumentu potwierdzającego skuteczność doręczenia zawiadomienia.
3. W 2 (4%) postępowaniach kontrolnych przeprowadzono czynności bez udziału podmiotu kontrolowanego⁹ lub z pominięciem części podmiotów kontrolowanych¹⁰, co stanowi naruszenie art. 38 ust. 4 ustawy o *ochronie zabytków i opiece nad zabytkami*, zgodnie z którym czynności kontrolne przeprowadza się w obecności kontrolowanej osoby fizycznej albo kierownika kontrolowanej jednostki organizacyjnej lub upoważnionej przez niego osoby, z zachowaniem przepisów o ochronie informacji niejawnych.
4. 8 (16%) postępowań kontrolnych¹¹ przeprowadzono z udziałem osób nieposiadających upoważnienia do reprezentowania podmiotu kontrolowanego, co stanowi naruszenie art. 38 ust. 4 ustawy o *ochronie zabytków i opiece nad zabytkami*.
5. Postępowanie kontrolne znak: K-PT.5180.2.2019, przeprowadzono bez imiennego upoważnienia do kontroli, co stanowi naruszenie art. 38 ust. 1 i 2 ustawy o *ochronie zabytków i opiece nad zabytkami*, zgodnie z którym pracownik wojewódzkiego urzędu ochrony zabytków, może prowadzić czynności kontrolne, działając w imieniu właściwego miejscowo wojewódzkiego konserwatora zabytków na mocy udzielonego mu imiennie upoważnienia, określającego kontrolowaną osobę fizyczną lub jednostkę organizacyjną, miejsce i zakres kontroli oraz podstawę prawną do jej przeprowadzenia.
6. W 2 (4%) postępowaniach kontrolnych¹² kontrola nie odbyła się pomimo skutecznego zawiadomienia podmiotów kontrolowanych;
 - w sprawie znak: B-NR.5180.13.2018 z notatki służbowej z 29 października 2018 r. wynika, że kontrola się nie odbyła, ponieważ pracownicy nie zostali wpuszczeni na teren nieruchomości przez właściciela twierdzącego, że „nie posiadają stosownej odzieży ochronnej oraz kasków, butów”, co ma zagrażać ich bezpieczeństwu z uwagi na spadające dachówki oraz cegły. Jednocześnie pracownik Delegatury w notatce z 9 listopada 2018 r. wskazała, że przeprowadziła rozmowę z Śląskim Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków, który zalecił niepodejmowanie dalszych działań stwierdzając, że „nie należy karać pana Dyny, by go nie zniechęcić i nie drażnić” oraz poinformował, że wszelkie zapytania dotyczące tej sprawy mają być przekazywane do Katowic. Z akt nie wynika, aby podjęto jakiegokolwiek dalsze działania w celu skutecznego przeprowadzenia kontroli. W wyjaśnieniach Kontrolowanego¹³ wskazano, że „pracownik prowadzący sprawę (p. Marta Dąbrowska) informuje, że notatka z 9.11.2018 nie została zarejestrowana i nie stanowi akt sprawy. Została spisana na okoliczność rozbieżności pomiędzy poleceniami służbowymi ŚWKZ Kierownikowi Delegatury oraz w późniejszym czasie pracownikowi. Notatka została przekazana do kontroli podczas nieobecności p. Dąbrowskiej. [...] Nie podjęto więcej prób przeprowadzenia kontroli.”

⁸ Akta spraw znak: K-PT.5180.1.2018.AS; C-NR.5180.8.2018; C-NR.5180.16.2018; C-NR.5180.27.2018; C-NR.5180.21.2018; K-AR.5180.2.2017; K.5180.39.2018; K-NR.5180.46.2017; B-NR.5180.35.2018; C-NR.5180.12.2017; K-NR.5180.1.2019; K-NR.5180.53.2019.

⁹ Akta sprawy znak: K-NR.5180.100.2018.AO.

¹⁰ Akta spraw znak: K-NR.5180.97.2018 (bez Starostwa).

¹¹ Akta spraw znak: K-NR.5180.8.2018.WP; K-NR.5180.44.2018.AO; C-NR.5180.25.2018; K-AR.5180.2.2017; C-ZZ.5180.4.2017; K-AR.5180.1.2017; K-AR.5180.3.2018; K-NR.5180.100.2018.AO.

¹² Akta spraw znak: K-NR.5180.43.2018.AO; B-NR.5180.13.2018.

¹³ Wyjaśnienia Kontrolowanego z dnia 30 września 2019 r.

7. W postępowaniu kontrolnym znak: C-NR.5180.12.2017 kontrola odbyła się w innym terminie niż wskazany w zawiadomieniu. W aktach brakuje adnotacji o przyczynach zmiany terminu.
8. W aktach 8 (16%) postępowań kontrolnych¹⁴ brakowało informacji o doręczeniu protokołu z oględzin, co stanowi naruszenie art. 39 ust. 1 ustawy *o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami*, zgodnie z którym z czynności kontrolnych kontrolujący sporządza protokół, którego jeden egzemplarz doręcza kontrolowanej osobie fizycznej lub kierownikowi kontrolowanej jednostki organizacyjnej;
- w sprawie znak: B-NR.5180.1.2018 protokołu nie doręczono współwłaścicielowi, który nie brał udziału w kontroli.
9. W 7 (14%) sprawach¹⁵ sporządzone protokoły z kontroli zawierają nieprawidłowości:
- w sprawie znak: B-NR.5180.12.2017 w protokole z kontroli zawarto lakoniczny opis nieprawidłowości, nie pozwalający na ustalenie rzeczywistego stanu faktycznego i przyczyn nieprawidłowości. Stwierdzono również brak części elementów wyposażenia kościoła, bez żadnego dodatkowego komentarza i wniosków w zakresie konieczności ustalenia okoliczności ich zaginięcia;
 - w sprawie znak: C-NR.5180.21.2018, poza stwierdzeniem w treści protokołu, że brak ornatów wynika z przekazania ich do Muzeum, nie zamieszczono żadnych dodatkowych informacji, w tym m.in. wskazania na niedopełnienie obowiązku uzyskania przez Parafię pozwolenia na trwałe przeniesienie zabytku ruchomego lub braku konieczności uzyskania takiego pozwolenia. Z wyjaśnień Kontrolowanego¹⁶ wynika, że „Tut. Urząd nie wydawał pozwolenia na trwałe przeniesienie zabytku ruchomego. Dobry stan zachowania ornatów stwierdzono podczas ich kontroli w Muzeum Archidiecezjalnym dn. 6.08.2018, gdzie są przechowywane od 2013 r. Miejsce tymczasowego przechowywania odnotowano w protokole kontroli.”;
 - w sprawie znak: B-NR.5180.5.2018 w protokole z kontroli nie zawarto oceny wpływu stwierdzonych nieprawidłowości na stan zabytku. Wskazano na pęknięcia ściany wewnętrznej między nawą boczną a klatką schodową oraz między podsufitką a ścianą od strony prezbiterium i wieży. Ponadto wskazano na zamontowane na wieży urządzenia techniczne. Nie określono natomiast, czy ww. pęknięcia i urządzenia wpływają degradująco na stan kościoła, zagrażają dalszym zniszczeniem, czy urządzenia zamontowano samowolnie, czy też na podstawie pozwolenia WKZ.
- Wyjaśnić należy, że stosownie do art. 39 ust. 2 ustawy *o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami*, kompletny protokół winien zawierać opis stanu faktycznego stwierdzonego w toku kontroli, w tym ustalonych nieprawidłowości, z uwzględnieniem przyczyn powstania, zakresu i skutków tych nieprawidłowości oraz osób za nie odpowiedzialnych.
10. W 6 (12%) postępowaniach kontrolnych¹⁷, pomimo stwierdzenia nieprawidłowości, wynikających ze złego stanu zachowania lub zniszczenia zabytku, opisanych w protokole z kontroli, nie wydano zaleceń ani nie podjęto innych działań, w tym:

¹⁴ Akta spraw znak: K-NR.5180.74.2018.AP; K-AR.5180.2.2017; K-NR.5180.46.2017; B-NR.5180.1.2018; B-NR.5180.35.2018; B-NR.5180.19.2018; B-NR.5180.11.2018; K-NR.5180.40.2019.

¹⁵ Akta spraw znak: B-NR.5180.12.2017; C-NR.5180.12.2017; C-NR.5180.21.2018; B-NR.5180.5.2018; C-ZZ.5180.4.2017; C-NR.5180.3.2017; C-NR.5180.12.2017.

¹⁶ Wyjaśnienia Kontrolowanego z dnia 18 września 2019 r.

¹⁷ Akta spraw znak: K-NR.5180.74.2018.AP; K-NR.5180.46.2017; B-NR.5180.1.2017; B-NR.5180.9.2017; K-NR.5180.40.2019; K-PT.5180.1.2018.AS.

- w sprawie znak: B-NR.5180.9.2017 pomimo stwierdzenia w protokole zawilgoceń w partiach cokołu oraz we wnętrzu sieni i nieuszczelnego okna nad świetlikiem generującego przeciekanie, nie zalecono działań naprawczych. Remont elewacji, o którym wspomniano w załączonej do akt adnotacji, nie odnosi się do tych nieprawidłowości;

- w sprawie znak: B-NR.5180.1.2017 w protokole kontroli stwierdzono problem związany z brakiem odpływu ścieków, co stanowi zagrożenie dla fundamentów budynku, a także fakt przystosowania pomieszczeń piwnicznych na lokale mieszkalne, obrzucenia elewacji cementowym nakropem, co powoduje odparzenia i postępującą degradację budynku, a także wybudowania bez pozwolenia konserwatorskiego schodów zewnętrznych, zaburzających pierwotny układ i charakter zabytkowego założenia. Pomimo stwierdzenia powyższych nieprawidłowości z akt nie wynika, aby podjęto jakiegokolwiek dalsze działania;

- w sprawie znak: K-NR.5180.46.2017, pomimo stwierdzenia w protokole z kontroli przeprowadzenia prac bez pozwolenia konserwatorskiego, polegających na wykonaniu okładziny z płytek gresowych na schodach zewnętrznych do zakrystii, nie podjęto żadnych dalszych działań w celu przywrócenia zabytku do właściwego stanu;

- w sprawie znak: K-NR.5180.74.2018.AP pomimo stwierdzenia w toku kontroli nieprawidłowości w zakresie złego stanu technicznego spichlerza, w tym spękania muru, i zapadnięcie pokrycia dachowego do wnętrza budynku, nie wydano zaleceń pokontrolnych, wskazując jedynie w protokole na konieczność wykonanie ekspertyzy konstrukcyjnej.

W wyjaśnieniach Kontrolowanego¹⁸ wskazano, że „w trakcie przeprowadzonej kontroli proboszcz parafii zwrócił uwagę na brak odpowiednich środków finansowych (...). Poprosił jednocześnie o zorganizowanie spotkania (...) Ze względu na sezon urlopowy strona kościelna miała zaproponować najbliższy możliwy termin, do spotkania jednak nie doszło. W związku z powyższym, niezależnie od zaangażowania Diecezji Gliwickiej, zostaną w najbliższym czasie opracowane zalecenia pokontrolne dla obiektu.”

Podkreślić należy, że trudności finansowe dysponentów zabytku związane z jego utrzymaniem i wykonaniem zaleceń pokontrolnych, nie mogą być decydujące w toku działań podejmowanych przez organy ochrony zabytków, w sytuacji stwierdzenia konieczności przeprowadzenia prac, mających na celu zabezpieczenie i ochronę zabytku. Kwestia ta nie podlegała ocenie organu, a treść zaleceń nie może być uzależniona od sytuacji majątkowej podmiotu, który jest zobowiązany do przeprowadzenia prac. Ogólną zasadą, przewidzianą w ustawie *o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami*, jest obciążenie obowiązkiem finansowania prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych przy zabytkach podmioty posiadające tytuł prawny do dysponowania zabytkiem, w tym ich właściciele. Nie ulega wątpliwości, że wykonanie zaleconych prac stanowi obciążenie finansowe dla dysponenta zabytku, jednakże argumenty natury ekonomicznej nie mogą być przesłanką do rezygnacji lub zwlekania z wykonaniem działań dążących do zachowania substancji i wartości zabytkowej zabytku, w momencie realnego zagrożenia postępującą degradacją.

Ponadto wyjaśnić należy, że zgodnie z art. 40 ust. 2 ww. ustawy, wojewódzki konserwator zabytków może odstąpić od wydania zaleceń pokontrolnych i wydać decyzję, o której mowa w art. 43, art. 44 ust. 1, art. 45 ust. 1, art. 46 ust. 1, art. 49 ust. 1 lub art. 50 ust. 1 ustawy. Oznacza to, że wyniki kontroli, o której mowa w art. 38 ww. ustawy, mogą

¹⁸ Wyjaśnienia Kontrolowanego z dnia 18 września 2019 r.

stanowiąc zarówno podstawę do sformułowania zaleceń pokontrolnych, jak i do zastosowania władczych środków nadzoru konserwatorskiego przyjmujących formę decyzji administracyjnych. Rolą wojewódzkiego konserwatora zabytków jest zatem wybór odpowiedniego środka przymusu służącego ochronie zabytku, adekwatnego jednak do stanu zabytku i stwierdzonych nieprawidłowości.

W sytuacji stwierdzenia zniszczenia zabytku, tj. przestępstwa opisanego w art. 108 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, wojewódzki konserwator zabytków – jako organ administracji publicznej – zobligowany jest do złożenia do właściwej terenowo prokuratury zawiadomienia o popełnieniu przestępstwa, w trybie art. 41 ww. ustawy. Zaznaczyć trzeba, że to do kompetencji organów ścigania należy ustalenie winnych przestępstwa.

Ponadto, zgodnie z art. 40 ust. 1 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami na podstawie ustaleń wynikających z kontroli, w przypadku ustalenia, że zabytek jest w nieodpowiednim stanie zachowania, wojewódzki konserwator zabytków może wydać kontrolowanej osobie fizycznej lub kierownikowi kontrolowanej jednostki organizacyjnej zalecenia pokontrolne usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości, w określonym terminie.

11. W aktach 4 (8%) postępowań kontrolnych¹⁹ brakowało dokumentu potwierdzającego doręczenie zaleceń pokontrolnych.
12. W sprawie znak: C-ZZ.5180.4.2017, w treści zaleceń pokontrolnych z dnia 07.02.2018 r. sformułowano nieaktualne pouczenie w zakresie przepisów karnych, dotyczących nierealizowania wydanych zaleceń, powołując się na art. 119 ustawy, odnoszący się do wykroczenia, mimo, że w dacie wydania zaleceń obowiązywały już przepisy karne opisane w art. 107e ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.
13. W 11 sprawach²⁰ (22%) wydano zalecenia pokontrolne nieadekwatne do stanu zabytku lub nieprecyzyjne²¹:
 - w sprawie znak K-NR.5180.53.2019 wydane zalecenia ograniczają się do zobowiązania do uprzątnięcia pomieszczeń, zabezpieczenia otworów drzwiowych i okiennych, usunięcia samosiewu porastającego teren wokół zamku oraz poinformowania WKZ o podjętych działaniach. Pomijają natomiast szereg nieprawidłowości stwierdzonych w protokole, zwłaszcza spękania konstrukcyjne ścian, ugięcia i ubytki dachu, uszkodzone rynny i rury spustowe, uszkodzenia kominów;
 - w sprawie znak: B-NR.5180.8.2018 pomimo stwierdzenia w czasie kontroli licznych nieprawidłowości w postaci ugięcia odeskowania, zawilgocenia krokwi przy kominie, okresowego zawilgocenia ścian, ograniczono się do zalecenia uporządkowania wnętrza i usunięcia zalegających śmieci, pomimo wskazania w protokole konieczności wykonania kontroli technicznej konstrukcji dachu, co sugeruje jego niewłaściwy stan, do czego nie odniesiono się precyzyjnie;
 - w sprawie znak: B-NR.5180.5.2018 pomimo stwierdzenia, że „na wieży znajduje się zbędny sprzęt teleinformatyczny”, nie sprecyzowano czy umieszczony został samowolnie i jaki ma wpływ na wartości zabytku. Zalecono również „usunąć przyczyny zawilgocenia ścian”, nie wskazując tych przyczyn, oraz zalecono „usunąć lamperię olejną ze ścian

¹⁹ Akta spraw znak: K-NR.5180.97.2018; C-NR.5180.16.2018; B-NR.5180.2.2017; C-NR.5180.12.2017.

²⁰ Akta spraw znak: K-NR.5180.100.2018.AO (?), B-NR.5180.5.2018; C-NR.5180.3.2017; K-NR.5180.53.2019; K-NR.5180.53.2019; B-NR.5180.8.2018; B-NR.5180.12.2017; C-NR.5180.21.2018; C-NR.5180.8.2018; C-NR.5180.5.2018; K-PT.5180.2.2019.

²¹ Akta spraw znak: C-NR.5180.8.2018; B-NR.5180.12.2017; B-NR.5180.11.2018; B-NR.5180.8.2018.

wewnętrznych w kruchcie w celu umożliwienia oddychania murów”, mimo że w protokole nie wspomniano o takiej nieprawidłowości. Ponadto zobowiązano „przeprowadzić analizę pęknięcia ściany wewnętrznej między nawą boczną a klatką schodową i na jej podstawie wykonać adekwatną naprawę.”;

- w sprawie znak: C-NR.5180.8.2018, zalecono „zdiagnozowanie przyczyn zawilgocenia ściany [...] i w razie potrzeby opracowanie sposobu naprawy ściany”; „wykonanie szczegółowego przeglądu stanu pokrycia dachowego, sprawdzenie miejsc przecieków, wykonanie przeglądu instalacji deszczowej, przeprowadzenie przeglądu stanu stropów i więźby dachowej”.

Wyjaśnić należy, że zgodnie z art. 40 ust. 1 ustawy o *ochronie zabytków i opiece nad zabytkami*, wojewódzki konserwator zabytków może wydać zalecenia pokontrolne, w przypadku ustalenia, że kontrolowany zabytek jest w nieodpowiednim stanie zachowania. Celem wydania zaleceń jest zobowiązanie do podjęcia działań prowadzących do usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości. W związku z powyższym, zalecenia winny precyzyjnie określać zakres i sposób wykonania prac niezbędnych do usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości.

Ponadto podkreślenia wymaga, że zalecenia pokontrolne nie mogą sprowadzać się do obowiązywania właściciela lub posiadacza zabytku do wykonania zadań leżących w kompetencji wojewódzkiego konserwatora zabytków. Zgodnie z art. 39 ust. 2 *ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami*, to organ zobligowany jest do ustalenia stanu faktycznego, w tym ewentualnych nieprawidłowości, ich przyczyn, zakresu i wpływu oraz dostosować do nich adekwatny środek nadzoru;

- w sprawie znak: K-PT.5180.2.2019 zalecenia przekraczają przedmiot kontroli w części zobowiązującej do wykonania większości prac, bowiem w protokole wskazano jedynie na „zły stan techniczny stanowiący zagrożenie dla życia i zdrowia oraz fakt niezrealizowania wcześniejszych zaleceń”. Natomiast w zaleceniach zobowiązano do m.in. zabezpieczenia okładziny elewacyjnej, otworów okiennych, dachu głównego, usunięcia gruzu zalegającego na stropach oraz usunięcia banneru reklamowego.

Podkreślenia wymaga fakt, że wojewódzki konserwator zabytków może zalecenia pokontrolne wydać kontrolowanej osobie jedynie na podstawie ustaleń wynikających z kontroli, stosownie do zapisów art. 40 ust. 1 ustawy o *ochronie zabytków i opiece nad zabytkami*.

14. W 12 sprawach²² (24%) pomimo upływu terminu wykonania zaleceń, nie podjęto działań prowadzących do wyegzekwowania nałożonego obowiązku, tj. np. wszczęcia postępowania w trybie art. 49 ustawy o *ochronie zabytków i opiece nad zabytkami*, skierowania do organów ścigania zawiadomienia o popełnieniu przestępstwa lub wykroczenia, bądź wszczęcia postępowania administracyjnego w trybie art. 107e w sprawie nałożenia kary administracyjnej. Zgodnie bowiem z art. 119 ustawy o *ochronie zabytków i opiece nad zabytkami*, kto nie wykonuje zaleceń pokontrolnych, o których mowa w art. 40 ust. 1 ww. ustawy, podlega karze grzywny. Natomiast zgodnie z art. 107e (dotyczy zaleceń wydanych po 1 stycznia 2018 r.), kto wbrew obowiązkowi nie wykonuje zaleceń pokontrolnych, o których mowa w art. 40 ust. 1, podlega karze pieniężnej w wysokości od 500 do 50 000 zł. Ponadto, jeżeli w wyniku niewykonania zaleceń pokontrolnych doszło do zniszczenia lub uszkodzenia zabytku, zastosowanie ma również

²² Akta spraw znak: C-NR.5180.8.2018; C-NR.5180.16.2018; K-ZZ.5180.44.2018; B-NR.5180.12.2017; B-NR.5180.11.2018; B-NR.5180.8.2018; B-NR.5180.5.2018; C-NR.5180.7.2017; C-NR.5180.3.2017; C-ZZ.5180.2.2017; C-ZZ.5180.4.2017; K-AR.5180.4.2018

art. 108 ww. ustawy, stosownie do którego, kto niszczy lub uszkadza zabytek, podlega karze pozbawienia wolności od 6 miesięcy do lat 8.

15. Nie monitorowano wykonania nałożonych zobowiązań po przeprowadzeniu 6 kontroli²³ (12%).

Podkreślić należy, że monitorowanie wykonania nałożonych zobowiązań, zarówno zaleceniami pokontrolnymi jak i decyzją administracyjną, jest niezbędnym narzędziem umożliwiającym podjęcie dalszych działań w celu wyegzekwowania niezrealizowanych w terminie zobowiązań.

16. W 6 (12%) postępowaniach kontrolnych²⁴, pomimo stwierdzenia w czasie kontroli nieprawidłowości, uzasadniających podjęcie rozwiązań przewidzianych ustawą o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, w postaci wydania decyzji, o której mowa w art. 45 lub 49 ww. ustawy, ograniczono się do wydania zaleceń nieadekwatnych do stanu zabytku:

- w sprawie znak B-NR.5180.11.2018 stwierdzono samowolne wykonanie prac polegających na wymianie instalacji elektrycznej oraz nieznaczne przekształcenie m.in. w zakresie układu wnętrza, a także montaż ahistorycznej stolarki drzwiowej, zamurowania loggi. W zaleceniach nie odniesiono się w żaden sposób do opisanych samowolnie wykonanych prac;

- w sprawie znak: C-ZZ.5180.4.2017 pomimo wskazania w zaleceniach, że przebudowa budynku gimnazjum dokonana została na podstawie pozwolenia Starosty Kłobuckiego z „naruszeniem właściwości organu”, tj. bez uzyskania pozwolenia konserwatorskiego, nie wszczęto postępowania w trybie art. 45 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami;

- w sprawie znak: K-NR.5180.44.2018.AO, pomimo stwierdzenia szeregu prac wykonanych samowolnie bez pozwolenia konserwatorskiego, nie wszczęto postępowania w trybie wskazanym w art. 45 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami. W zaleceniach pokontrolnych wskazano jedynie na konieczność wykończenia schodów w czasie remontu „materiałem historycznym współgrającym z charakterem elewacji.”;

Wyjaśnić należy, że zgodnie z art. 40 ust. 2 ww. ustawy, wojewódzki konserwator zabytków może odstąpić od wydania zaleceń pokontrolnych i wydać decyzję, o której mowa w art. 43, art. 44 ust. 1, art. 45 ust. 1, art. 46 ust. 1, art. 49 ust. 1 lub art. 50 ust. 1 ustawy. Oznacza to, że wyniki kontroli, o której mowa w art. 38 ww. ustawy, mogą stanowić zarówno podstawę do sformułowania zaleceń pokontrolnych, jak i do zastosowania władczych środków nadzoru konserwatorskiego przyjmujących formę decyzji administracyjnych. Przy czym zalecenia pokontrolne, choć stanowią instytucję o znaczeniu podstawowym, mają jedynie charakter fakultatywny. Rolą wojewódzkiego konserwatora zabytków jest zatem wybór odpowiedniego środka przymusu służącego ochronie zabytku, adekwatnego jednak do stanu zabytku i stwierdzonych nieprawidłowości.

Podkreślić zarazem trzeba, że postępowanie w trybie art. 45 ust. 1 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami wojewódzki konserwator zabytków zobowiązany jest wszcząć niezwłocznie po powzięciu informacji o przeprowadzeniu prac bez wymaganego

²³ Akta spraw znak: C-NR.5180.16.2018; B-NR.5180.12.2017; C-NR.5180.7.2017; C-NR.5180.3.2017; C-ZZ.5180.2.2017; C-ZZ.5180.4.2017

²⁴ Akta sprawy: K-NR.5180.138.2018, C-NR.5180.5.2018; K-NR.5180.42.2017; K-NR.5180.52.2019; K-NR.5180.44.2018.AO; B-NR.5180.11.2018

przepisami pozwolenia konserwatorskiego. Prowadzone w tym trybie postępowanie ma na celu wyjaśnienie stanu faktycznego i może być prowadzone niezależnie od postępowania prowadzonego w trybie art. 38 ust. 1 ww. ustawy. Nakaz wydania decyzji, o których mowa tym przepisie, w przypadku stwierdzenia dokonania przy zabytku czynności bez wymaganego pozwolenia konserwatorskiego lub wbrew warunkom określonym w pozwoleniu, należy w świetle powyższych rozważań, interpretować jako obowiązek wszczęcia postępowania, które powinno zostać zakończone decyzją o niewydawaniu nakazów określonych w tym przepisie, w razie stwierdzenia, że dokonane zmiany nie wywarły na zabytek negatywnego wpływu. Przyjęcie innej interpretacji art. 45 ust. 1 doprowadzi do sytuacji, w której organy ochrony zabytków będą wydawały decyzje nakazujące usunięcie skutków takich działań, na które strona mogłaby uzyskać pozwolenie. Nie ulega bowiem wątpliwości, że działania przy zabytkach, podejmowane bez pozwolenia, mogą - lecz nie muszą - powodować negatywnych skutków dla zabytku.

17. Stwierdzono nieprawidłowości w prowadzeniu akt 5 (10%) postępowań kontrolnych²⁵, sprowadzające się przede wszystkim do ich niekompletności. Brakujące dokumenty znajdowały się w innych sprawach lub w ogóle nie można było ich odnaleźć (dotyczy to zwrotnych potwierdzeń odbioru zawiadomień, dokumentów potwierdzających ustalenie aktualnych stron postępowania kontrolnego):

- w sprawach znak: K-NR.5180.100.2018.AO; B-NR.5180.1.2018; K-NR.5180.1.2019; K-NR.5180.53.2019 protokół z kontroli spisano w sposób bardzo nieczytelny, uniemożliwiający określenie na jego podstawie stanu zabytku;

- w sprawie znak: K-NR.5180.9.2018 akta sprawy zaginęły²⁶;

- stwierdzono brak konsekwencji w numerowaniu spraw (nadawanie innych lub tych samych znaków upoważnieniom pracowników do kontroli oraz innym pismom w sprawie).

Należy zaznaczyć, że komplet akt danej sprawy powinien stanowić jedną całość, nawet jeśli jeden dokument dotyczy kilku spraw, w każdej z nich powinna znaleźć się jego kopia potwierdzona za zgodność z oryginałem lub dodatkowy egzemplarz, jeśli osoba prowadząca sprawę nim dysponuje. Niedopuszczalne jest dekompletowanie akt sprawy pomiędzy różne teczki, zwłaszcza bez odpowiedniej adnotacji w aktach sprawy.

Biorąc pod uwagę powyższe ustalenia i oceny, na podstawie art. 46 ust. 3 pkt 1 ustawy o kontroli w administracji rządowej, wnoszę o:

1. Aktualizację procedur prowadzenia czynności kontrolnych przestrzegania i stosowania przepisów ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.
2. Terminowe opracowywanie planu kontroli, w tym jego formalnie zatwierdzanie zgodnie z ustanowioną procedurą oraz sporządzanie sprawozdań z jego realizacji.
3. Wzmocnienie nadzoru konserwatorskiego w odniesieniu do chronionych zabytków, w szczególności poprzez: zwiększenie liczby prowadzonych kontroli, przestrzeganie przepisów ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami oraz przeprowadzanie kontroli w zakresie prawidłowości wykonywania zadań w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami w Delegaturach w Częstochowie i w Bielsku-Białej.

²⁵ Akta spraw znak: K-NR.5180.44.2018.AO; K-NR.5180.100.2018.AO; B-NR.5180.1.2018; B-NR.5180.13.2018.

²⁶ Wyjaśnienia Kontrolowanego znak: K-NR.1610.7.2019.AO z dnia 27 września 2019 r.

4. Wzmoczenie kontroli funkcjonalnej nad podległymi pracownikami w celu zapewnienia rzetelności prowadzonych kontroli, prawidłowości ich dokumentowania oraz wyeliminowania wad formalnoprawnych w postępowaniach kontrolnych.
5. Prowadzenie postępowań kontrolnych zgodnie z przepisami ustawy *o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami* oraz przepisami odrębnymi, w szczególności na podstawie imiennych upoważnień, spełniających wymogi określone w art. 38 ust. 1 i 2 ww. ustawy.
6. Dokładne i rzetelne ustalanie stanu faktycznego w zakresie kręgu podmiotów kontrolowanych, stanu prawnego kontrolowanych zabytków oraz dokumentowanie tych ustaleń w aktach sprawy.
7. Obligatoryjny udział kontrolowanego lub upoważnionego przedstawiciela podmiotu kontrolowanego, w tym umożliwienie podmiotowi kontrolowanemu czynnego udziału w postępowaniu kontrolnym, poprzez wcześniejsze doręczenie zawiadomienia o planowanej kontroli.
8. Udział w postępowaniu kontrolnym wyłącznie osób prawidłowo umocowanych przez podmioty kontrolowane.
9. Sporządzanie protokołu z czynności kontrolnych, spełniającego wymogi określone w art. 39 ustawy *o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami*.
10. Dołączanie do akt sprawy adnotacji z wyjaśnieniem przyczyn, z powodu których nie doszło do przeprowadzenia kontroli.
11. Podejmowanie adekwatnych działań w odniesieniu do stwierdzonych podczas kontroli nieprawidłowości.
12. Jednoznaczne i konkretne formułowanie w zaleceniach pokontrolnych działań, koniecznych do podjęcia przez podmiot kontrolowany, w celu usunięcia stwierdzonych podczas kontroli nieprawidłowości.
13. Precyzyjne określenie terminu realizacji zaleceń pokontrolnych, adekwatnej do stanu zabytku.
14. Doręczanie zaleceń pokontrolnych wszystkim podmiotom kontrolowanym.
15. Monitorowanie wykonania zaleceń pokontrolnych przez podmioty kontrolowane.
16. Podejmowanie stosownych działań, określonych między innymi w art. 49, art. 107e, art. 119 ustawy *o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami* w sytuacji stwierdzenia niewykonania zaleceń pokontrolnych we wskazanym terminie.
17. Prawidłowe określanie podmiotu zobowiązanego do wykonania działań nakazanych decyzją wydaną na podstawie art. 45 ust. 1 ustawy *o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami*, stosownie do dyspozycji zawartej w art. 45 ust. 3 tej ustawy.
18. Staranne prowadzenie akt sprawy, w tym załączanie do niej wszelkiej dokumentacji potwierdzającej ustalenia stanu faktycznego.
19. Zgłaszanie organom ścigania możliwości popełnienia przestępstwa lub wykroczenia z zakresu przepisów karnych określonych w rozdziale 11 ustawy *o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami*, w sytuacji gdy stwierdzono taką możliwość.

Na podstawie art. 49 w zw. z art. 46 ust. 3 pkt 3 ustawy o kontroli w administracji rządowej, zwracam się do Pana o przedstawienie w terminie 30 dni od daty otrzymania niniejszego *Wystąpienia pokontrolnego*, informacji o sposobie wykonania zaleceń, wykorzystaniu wniosków lub przyczynach ich niewykorzystania, podjętych działaniach lub przyczynach ich niepodjęcia albo o innym sposobie usunięcia stwierdzonych uchybień.

Jednocześnie informuję, że zgodnie z art. 48 ustawy o kontroli w administracji rządowej od *Wystąpienia pokontrolnego* nie przysługują środki odwoławcze.

Magdalena Gawin

